

Anonymiseret version

Oversættelse

C-286/19 - 1

Sag C-286/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

5. april 2019

Forelæggende ret:

Tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (Frankrig)

Afgørelse af:

25. marts 2019

Sagsøgere:

JE

KF

Sagsøgt:

XL Airways SA

TRIBUNAL D'INSTANCE (ret i første instans)

[Udelades]

[Udelades] **AULNAY-SOUS-BOIS**

[Udelades]

Dom afsagt [udelades] den 25. marts 2019

[Udelades]

efter retsforhandlinger i det offentlige retsmøde den 10. december 2018

[Udelades]

mellem sagsøgerne:

JE, [udelades] Paris

KF, [udelades] Paris

[Udelades]

på den ene side

og sagsøgte:

S.A. XL Airways, [udelades] Tremblay-en-France,

[Udelades]

på den anden side

[Udelades]

[Org. s. 2] Ved [udelades] stævning af 17. marts 2017 [udelades] lagde JE og KF sag an mod XL Airways [udelades] med påstand om, at dette selskab på grundlag af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (EUT 2004, L 46, s. 1) blev tilpligtet at betale hver af dem en hovedstol på 600 EUR som kompensation for en aflyst flyvning med tillæg af lovbestemte renter fra pålægget om betaling. Endvidere krævede sagsøgerne tillige hver 400 EUR i erstatning for luftfartsselskabets urimelige afvisning samt 500 EUR i medfør af artikel 700 i Code de procédure civile (den civile retsplejelov), foruden omkostninger.

Sagsøgerne JE/KF oplyste, at de hos luftfartsselskabet havde købt to flybilletter til en flyvning fra Punta Cana (Den Dominikanske Republik) til Paris med planlagt afgang den 24. maj 2014 kl. 21.20 og ankomst til lufthavnen Roissy CDG den 25. maj 2014 kl. 12.20. Ifølge sagsøgerne blev denne flyafgang imidlertid aflyst, og de fik først plads om bord på et andet fly med afgang den 25. maj kl. 17.35 (lokal tid), således at de nåede deres endelige bestemmelsessted Paris den følgende dag kl. 07.50.

Den 27. maj 2016 sendte sagsøgerne efterfølgende gennem deres advokat en skrivelse til selskabet XL Airways med krav om udbetaling af det faste kompensationsbeløb på 600 EUR pr. passager i henhold til forordning (EF) nr. 261/2004 i tilfælde af aflysning af en flyvning på over 3 500 km.

Idet luftfartsselskabet ikke efterkom dette krav, indgav sagsøgerne JE/KF stævning i den foreliggende sag for at få tvisten afgjort efter gældende ret.

Efter udsættelser blev sagen berammet til den 10. december 2018, hvor parterne gav møde for retten [udelades].

I retsmødet fremsatte sagsøgerne JE/KF – i håb om, at retten ville omkvalificere den aflyste flyafgang, som de påberåbte sig, til en forsinket flyafgang – [udelades] en anmodning om sagens udsættelse, således at den foreliggende sag kunne omfatte spørgsmålet om fortolkningen af bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 261/2004, hvorefter en luftfartspassager er en person, som er i besiddelse af en bekræftet reservation, og som er til stede ved indcheckningen som foreskrevet af luftfartsselskabet og senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid.

Sagsøgerne anmodede i dette tilfælde om, at sagen blev udsat i afventning af Den Europæiske Unions Domstols besvarelse af de præjudicielle spørgsmål, der allerede var forelagt den om dette emne, og forelagde retten nye præjudicielle spørgsmål, som vedrørte anvendelsen af de samme bestemmelser, som de ligeledes ønskede forelagt for EU-Domstolen.

Subsidiært gentog sagsøgerne JE/KF de påstande og anbringender, som de havde anført i stævningen, idet de dog hævdede erstatningskravet for urimelig afvisning til 1 000 EUR pr. passager og ligeledes kravet i medfør af artikel 700 i Code de procédure civile.

For så vidt angår anmodningen om sagens udsættelse gjorde repræsentanten for selskabet XL Airways gældende, at den omtvistede hændelse ganske vist var en forsinket flyafgang ifølge europæisk retspraksis, men repræsentanten gjorde indsigelse mod denne anmodning om udsættelse, idet spørgsmålet om kvalificering af begrebet passager ved anvendelsen af artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 261/2004 allerede var blevet besvaret af Cour de cassation (kassationsdomstol,) ifølge en helt klar retspraksis. For så vidt angår realiteten påstod sagsøgte frifindelse i det hele, idet sagsøgerne JE/KF, da der ifølge sagsøgte var tale om en forsinket flyafgang, ikke havde dokumenteret, at de var til stede ved indcheckningen som foreskrevet, og at de dermed ikke havde fastslået deres egenskab af passagerer, der har ret til compensation på grundlag af den påberåbte retsakt. [Org. s. 3]

[Udelades]

Begrundelse

Om anmodningen om sagens udsættelse

[Udelades] [trin i den nationale procedure]

[Udelades] Artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) fastsætter, at Den Europæiske Unions Domstol har kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål, navnlig om fortolkningen af traktaterne.

Såfremt et sådant spørgsmål rejses under en retssag ved en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, er retten pligtig at indbringe sagen for Domstolen, og ifølge artikel R221-37 i Code de l'organisation judiciaire (retsplejeloven) træffer retten i første instans endelig afgørelse i tvister, hvis værdi ikke overstiger 4 000 EUR, mens der er mulighed for anke, når kravet overstiger denne værdi eller ikke er værdisat.

[Udelades]

[Udelades] [trin i den nationale procedure]

I den foreliggende sag er det ubestridt, at sagsøgerne JE/KF har fremsat krav, der ikke overstiger skillegrænsen på 4 000 EUR, hvorfor tvisten skal realitetspåkendes ved en endelig afgørelse og dermed ikke kan appelleres, jf. artikel 267 TEUF.

Selv om der i den foreliggende sag er alvorlig grund til at overveje en omkvalificering fra aflysning til forsinkelse af den hændelse, der ligger til grund for anmodningen, er det endvidere ubestridt, at fortolkningen af bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 261/2004 for så vidt angår de punkter, der er anført i de nye præjudicielle spørgsmål, som retten har fået forelagt, kan fastslå, om kompensationsbestemmelserne i forordning (EF) nr. 261/2004 kan finde anvendelse på tvisten.

Følgelig [udelades] bør sagsøgernes anmodning om sagens udsættelse tages til følge [udelades] og sagen udsættes, indtil Den Europæiske Unions Domstol har truffet afgørelse om de forelagte præjudicielle spørgsmål [udelades].

Om de præjudicielle spørgsmål

Tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (retten i første instans i Aulnay-sous-Bois, Frankrig) står over for en betydelig forøgelse af antallet af sagsanlæg, der henhører under rettens kompetence i den retskreds, hvor lufthavnen Roissy-Charles-de-Gaulle er beliggende, hvor striden står om måden, hvorpå man kan bevise sin tilstedeværelse ved indcheckningen til forsinkede flyafgange, hvilket potentielt kan give adgang til retten til den faste kompensation, der er indført ved forordning (EF) nr. 261/2004.

[Org. s. 4] Ved to domme af henholdsvis 14. februar 2018 [udelades] og 12. september 2018 [udelades] har Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) stadfæstet de domme, som tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (retten i første instans i Aulnay-sous-Bois) har afsagt om forkastelse af krav fremsat imod det transporterende selskab på grundlag af den førnævnte forordning om det faste kompensationsbeløb for en forsinkelse på mere end tre timer ved ankomsten til bestemmelsesstedet. I disse sager fremlagde sagsøgerne alene dokumentation for en bekræftet reservation i elektronisk form og i det ene tilfælde tillige en ikke-personhenførbare bekræftelse af forsinkelsen.

Uanset denne retspraksis om fortolkning af bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, i forordning (EF) nr. 261/2004 på grundlag af obligationsretten har mange passagerer, som ikke længere er i besiddelse af dokumentation, der vil kunne udgøre et formelt bevis for deres faktiske tilstedeværelse ved indcheckningen til de pågældende flyafgange, og har begrundet dette med den teknologiske udvikling, som bl.a. medfører, at udleveringen af boardingkort af papir gradvis forsvinder, anlagt retssager vedrørende dette spørgsmål.

Det gøres navnlig gældende, at besiddelse af en bekræftet reservation til en flyafgang udgør en simpel formodning om tilstedeværelse ved indcheckningen, hvilket det påhviler luftfartsselskabet at modbevise. Denne analyse er blevet valideret ved afgørelser truffet af visse retter i første instans, som har pålagt luftfartsselskabet under bødestraf at fremlægge PNR-oplysninger (Passenger Name Record) om den omhandlede flyafgang.

Da der til tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (retten i første instans i Aulnay-sous-Bois) blev anlagt 2 700 sager om flyrelaterede tvister i løbet af 2017 og over 5 000 sager i 2018, kræver hensynet til god retspleje en endelig klarlægning af betingelserne for anvendelsen af førnævnte artikel 3, stk. 2, litra a), således at der af hensyn til passagererne kan ske en harmonisering af de afgørelser, der træffes af de retter, som anmodes om at afgøre disse tvister, almindeligvis i sidste instans.

Samme emne har allerede medført oversendelse til Den Europæiske Unions Domstols Justitskontor af en anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet den 3. december 2018 i en sag anlagt ved tribunal d'instance d'Aulnay-sous-Bois (retten i første instans i Aulnay-sous-Bois) [udelades] og registreret ved Domstolen under sagsnummer C-756/18. Det forelagte spørgsmål vedrørte muligheden for at fremlægge bevis for tilstedeværelse ved indcheckningen ved simpel formodning.

I den foreliggende sag har sagsøgerne JE/KF for det første gjort gældende, at retspraksis for, at en forsinkelse på mindst tre timer kan sidestilles med aflysning af en flyafgang, ikke medfører, at bestemmelserne i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 kan finde anvendelse på en forsinket afgang, og at en eventuel mulig anvendelse i et sådant tilfælde under alle omstændigheder rejser spørgsmålet om, hvorvidt referencetidspunktet for flyafgangen er det tidspunkt, hvor flyet efter den oprindelige plan skulle lette, eller den forsinkede flyvnings faktiske afgangstidspunkt.

For så vidt angår bevisbyrden for tilstedeværelsen ved indcheckningen har sagsøgerne, idet de har fremført argumenter om den nyeste teknologiske udvikling og navnlig boardingkortenes udfasning, rejst spørgsmålet om arten af de betingelser, der stilles i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004, for at få fastslået, om det er tale om forhåndsbetingelser for den nævnte forordnings anvendelse, som det påhviler forbrugeren at dokumentere, eller om der er tale om en grund til at fritage luftfartsselskabet for kompensationspligten, som det påhviler dette selskab at bevise.

Endelig har sagsøgerne JE/KF gjort den uforenelighed gældende, som måtte forekomme mellem det forhold, at bevisbyrden for tilstedeværelse ved indcheckningen alene lægges på passagererne, og princippet om den effektive virkning af forordning (EF) nr. 261/2004 i henseende til dens målsætning om et højt beskyttelsesniveau for forbrugerne, som i det foreliggende tilfælde er de nævnte passagerer.

Sagsøgernes præjudicielle spørgsmål har været genstand for en kontradiktorisk behandling [udelades]. Sagsøgte har gjort indsigelse mod sagens udsættelse med den begrundelse, at de af sagsøgerne forelagte præjudicielle spørgsmål savner ethvert grundlag, idet Cour de cassation (kassationsdomstol) ved [org. s. 5] domme af 14. februar 2018 og af 12. september 2018 har defineret en klar retspraksis, idet den godkendte kravet om, at passagererne fremlægger et bevis for deres faktiske tilstedeværelse ved indcheckningen til flyafgangen ved fremsendelse af deres boardingkort eller anden dokumentation, der kan udgøre det krævede bevis.

På denne baggrund bør det antages, at de af sagsøgerne rejste spørgsmål, selv om de grundlæggende gentager problemstillingen i det præjudicielle spørgsmål, som blev forelagt Den Europæiske Unions Domstol den 3. december 2018 i en lignende sag, imidlertid udvider anvendelsesområdet herfor ved at belyse det fra andre retlige vinkler, således at spørgsmålene forekommer at kunne komplettere en undersøgelse af det i dag så omdiskuterede emne.

Da afgørelsen om realiteten er endelig, bør følgende præjudicielle spørgsmål følgelig forelægges for Den Europæiske Unions Domstol:

[Udelades] [org. s. 6]

[Udelades] [henvisning til de præjudicielle spørgsmål som gengivet i konklusionen]

[Udelades] [afgørelse om sagens udsættelse]

[Udelades] [præcisering vedrørende omkostningerne]

Af disse grunde

træffer retten [udelades]

bestemmelse om at forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol:

- 1) Om anvendeligheden af artikel 3, stk. 2, litra a), i tilfælde af en forsinket flyafgang, opdelt i to led:
 - a) Kan den objektive betingelse om, at passageren er til stede ved indcheckningen, som er fastsat i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF)

nr. 261/2004 af 11. februar 2004, og som alene finder anvendelse i tilfælde af boardingafvisning, henset til den omstændighed, at retten til kompensation for boardingafvisning eller aflysning, jf. artikel 7 i forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004, ifølge retspraksis er blevet udvidet til at omfatte forsinkede flyafgange (Domstolens dom, Fjerde Afdeling, af 19.11.2009, Sturgeon m.fl., C-402/07 og C-432/07), finde anvendelse på det kompensationskrav, som fremsættes af en passager, der er blevet udsat for en forsinkelse af sin flyafgang og ikke en boardingafvisning?

b) Såfremt spørgsmål 1a besvares bekræftende, skal denne frist, henset til formålet med den frist, der er fastsat i artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 (»senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid«), som har sammenhæng med spørgsmålet om overbookning og med sikkerhedshensyn, i så fald fortolkes som »senest 45 minutter før den nye afgangstid, der på lufthavnens skilte eller i meddelelser til passagererne er offentliggjort for den forsinkede flyafgang«? **[Org. s. 7]**

2) Om bevisbyrden for at være »til stede ved indcheckningen«

Såfremt spørgsmål 1a besvares bekræftende, dvs. hvis artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 finder anvendelse på kravet om kompensation fremsat af en passager, der er blevet udsat for en forsinket flyafgang:

a) Er de betingelser, der er fastsat i artikel 3, stk. 2, litra a), forhåndsbetingselser, som forbrugeren skal opfylde, for at forordningen kan finde anvendelse, eller udgør de en grund til at fritage luftfartsselskabet, og lade dette fremlægge passagerlisten for at godtgøre, at forbrugeren ikke var til stede ved indcheckningen »som foreskrevet og på det tidspunkt, der forud og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet, rejsearrangøren eller et autoriseret rejsebureau eller, hvis der ikke er angivet noget tidspunkt, senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid«, jf. artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004, henset til den teknologiske udvikling, der nu gør det muligt at udstede elektroniske boardingkort i stedet for papirudgaven, til fraværet af tidsstempling på boardingkort af papir, til det tilsvarende fravær af enhver pligt til fysisk at indfinde sig ved en indcheckningsskranke og til det forhold, at alene luftfartsselskaberne er i besiddelse af alle oplysninger om indcheckning af passagerer, indtil indcheckningen er afsluttet?

b) Er princippet om den effektive virkning, formålene med forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 og det høje beskyttelsesniveau for passagerer og forbrugere generelt, som garanteres ved forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004, eller andre EU-retlige bestemmelser til hinder for, at det alene er passageren, som pålægges bevisbyrden for at være til stede ved indcheckningen »som foreskrevet og på det tidspunkt, der forud

og skriftligt (herunder ved hjælp af elektroniske midler) er angivet af luftfartsselskabet, rejsearrangøren eller et autoriseret rejsebureau eller, hvis der ikke er angivet noget tidspunkt, senest 45 minutter før den offentliggjorte afgangstid«, jf. artikel 3, stk. 2, litra a), i forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004, henset til den teknologiske udvikling, der nu gør det muligt at udstede elektroniske boardingkort i stedet for papirudgaven, til fraværet af tidsstempling på boardingkort af papir, til det tilsvarende fravær af enhver pligt til fysisk at indfinde sig ved en indcheckningskranke og til det forhold, at alene luftfartsselskaberne er i besiddelse af alle oplysninger om indcheckning af passagerer, indtil indcheckningen er afsluttet?

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT